

Oslo-Mari takker av

FOTO: JAN TORE SKJELBEK

Fylkesleder i Oslo siden 1994: I april starter en ny epoke både for Mari Sanden og for Fagforbundet Oslo. På fylkesmøtet i mars vil hun holde avskjedstalen til sine tillitsvalgte, og de må velge ny leder. Mari lover at selv om hun vil bruke mer tid på barnebarnet, så vil hun fortsatt være politisk aktiv.

Les mer side 5

Heltidsjobben

Det er frekt når Erna hevder at vi kan takke regjeringa for at flere kvinner jobber heltid. Vi vet at det er våre tillitsvalgtes møysommelige politiske arbeid som gir resultater.

Side 2

ILLFOTO: JAN LILLEHAMRE

Pensjonstapere

Ny offentlig tjenestepensjon diskuteres. Mette Nord advarer mot å skape pensjonstapere blant dem som må gå tidlig ut av arbeidslivet av forskjellige årsaker.

Side 3

ILLFOTO: JAN LILLEHAMRE

Helsescreening

Nytt amerikansk system gjør sitt inntog i det norske arbeidslivet – både i privat og offentlig sektor. Hvor langt skal en arbeidsgiver kunne blande seg inn i privatlivet ditt?

Side 5

ILL: FLICKR, CREATIVE COMMONS

NYHET

Kampen for heltid er en heltidsjobb

– Det skulle ikke vært lov å lyse ut stillinger på 4,46 prosent i 2017. Det gjorde de i Lund kommune og det gjør de i mange andre kommuner, både i små og store kommuner.

Klar tale fra rådgiver Siv Kjøllmoen som jobber i forhandlingsenheten i Fagforbundet og kjenner organisasjonen og kommune-Norge godt. Hun er utålmodig, forbanna og skremt.

– Får vi ikke slutt på uvesenet med utlysning av små stillinger kan det på sikt føre til enda mer privatisering og et klas-sedelt helsevesen, advarer hun. Rike vil kunne etablere sine «egne sykehjem/sykehus» der de betaler for tjenestene, fordi de ikke opplever at velferdsstaten tilbyr gode nok løsninger. De vil kunne rekruttere ansatte til jobber der lønn og avtaler blir individbasert. Vi andre må ta til takke med et minstetilbud.

– Vi kan få USA-tilstander, tror Kjøllmoen.

Samarbeid om utlysningspraksis

I 2013 inngikk Fagforbundet, Delta og Norsk Sykepleierforbund en avtale med KS, kommunenes arbeidsgiver-, interesse- og medlemsorganisasjon, en heltidserklæring.

– Det har skjedd mye positivt i noen kommuner etter dette, men dokumentet er jo ikke et pålegg. KS støtter oss prinsi-

pielt i spørsmålet om heltid, men kan ikke instruere kommunene på noen måte, sier Kjøllmoen.

Fagforbundet har vektlagt å skolere tillitsvalgte slik at de klarer å få mer innflytelse på utlysning av stillinger. Fagforbundet må i tillegg backe opp de tillitsvalgte ute på arbeidsplassene og gi støtte der det er vanskelig å bli hørt.

Enighet om at deltid er problematisk

Både i avtaleverket og i festtaler er det helt klart at både arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner er enige om at en heltidskultur i helse- og omsorg er et mål. Også Hovedavtalen og Hovedtariffavtalen med KS har formuleringer som understøtter jobbinga for å nå dette målet.

I Hovedtariffavtalen 2.3 legges det til grunn at «det som hovedregel skal tilsettes i full stilling, og at det skal utarbeides lokale retningslinjer med formål om å øke antall heltidsansatte.»

I disse lokale retningslinjene er det viktig å få med bruk av fortrinnsrett, merarbeid og utlysning av stillinger, sier Kjøllmoen.

Gode verktøy å bruke

Situasjonen med at de fleste kommuner i Norge lyser ut deltidsstillinger viser at det ikke er noen snarveier eller fasitsvar på hvilke virkemidler som er best egna til å utvikle en heltidskultur. Selv om det politisk er uttalt en forståelse for at det er sammenheng mellom kompetanse, bemanning og kvalitet, er det vanskelig å få til økt grunnbemanning og en turnus som gir de ansatte kontinuitet, og beboere og pasienter stabilitet.

– Det er lokalt vi må løse dette i praksis, mener Siv Kjøllmoen. Der må vi sammen med arbeidsgiver og de andre arbeidstakerorganisasjonene stille oss spørsmål om utlysningspraksis, helgebemanning, mulige omdisponeringer av vikarbudsjet, og også ta debatten om turnusordninger, sier hun.

Erfaring fra mannsdominerte arbeidsplasser er at deltid blir sett på som et problem. Der organiseres arbeidet i turnus med ansatte bare i fulle stillinger. I politiet, som har døgnturnus, er muligheten for å få en deltidsstilling liten. Dette blir begrunnet med at det er vanskeligere å få turnuser til å gå opp.

FOTO: FAGBLADET

Bt: Siv Karin Kjøllmoen rådgiver i forhandlingsenheten

– I kommunene brukes motsatt argument, der sier de at det er nødvendig med deltid, for å fylle hull i turnusen. Det er den argumentasjonen vi må slå tilbake, sier Siv Kjøllmoen.

RANDI TEVIK

Fakta om den «nye», norske kirke

- Som en konsekvens av grunnlovsendringene fra 21. mai i 2012 er Den norske kirke nå et selvstendig tros-samfunn og rettssubjekt med Kirkemøtet som øverste organ.

- Datoen 1. januar 2017 markerer et tydeligere skille mellom stat og kirke: Den norske kirke blir et eget rettssubjekt.

- Kirkemøtet har overtatt mye av den myndigheten som tidligere lå i statsforvaltningen, og er det øverste representative organet for det nye rettssubjektet Den norske kirke.

- Rundt 1600 ansatte fikk en ny arbeidsgiver da det i praksis ble en virksomhetsoverdragelse fra staten til Den norske kirke.

- Rettssubjektet Den norske kirke ble medlem i arbeidsgiverorganisasjonen KA.

ILL.FOTO: PER FLAKSTAD, FAGBLADET

Underskriver nye avtaler: Arvid Tønnesen, rådgiver i Fagforbundets forhandlingsenhet (foran), bak f.v rådgiver Arne Løseth, rådgiver Kai Nygård og leder i Fagforbundet teoLOgene, Stig-Jørund B. Arnesen

Prester er ikke lenger statsansatte

Fra 1. januar 2017 er Den norske kirke et eget rettssubjekt. Når myndighet og arbeidsoppgaver overføres fra staten til kirken, vil drøyt 1600 prester, biskoper, proster og andre kirkelige statsansatte få kirken som arbeidsgiver.

Rundt 1250 av de ansatte er prester, deriblant medlemmene i Fagforbundets egen landsdekkende forening for prester, Fagforbundet teoLOgene. Tirsdag 3. januar ble de nye avtalene signert hos arbeidsgiverorganisasjonen KA. Avtalene og tilleggsavtalene som ble underskrevet, involverer til sammen hele 19 arbeidstakerorganisasjoner. Det er KAs avtaleverk som nå ligger til grunn. Ved overgang fra statlig sektor er det derfor behov for overgangsordninger i tillegg, og partene ble derfor enige om å etablere tilleggsavtaler til KAs hovedtariffavtale og hovedavtale.

Samme lønnsstige som før

Når det gjelder hovedtariffavtalen som er på plass, har blant andre Fagforbundet fått til en videreføring av lønnsrammesystemet som gjaldt i staten. – Det er klart at som fagforening skulle vi helst sett at det ikke ble noen overdragelse, men når det først har skjedd, er det viktig å ha fått på plass det samme lønnsystemet som før, med ansiennitetsstigen opp til 28 år, forteller Stig-Jørund B. Arnesen, leder i Fagforbundet teoLOgene.

– Kirka som arbeidsgiver er jeg ikke så bekymra for, fortsetter Arnesen.

– Spørsmålet som vekker bekymring handler mer om framtidig finansiering av Den norske kirke, og hvordan vi kan sikre driften. Det er det som til syvende og sist også vil avgjøre hvilke muligheter og begrensninger kirka vil få som arbeidsgiver.

Hovedavtalen også i boks

Hovedavtalen regulerer de tillitsvalgtes virksomhet, og er i staten klart formulert. Det aller meste av tillitsvalgtes rettigheter er videreført. Noe av det viktigste er gode og tydelige permisjonsordninger

for tillitsvalgte. Den nye hovedavtalen er også i høy grad videreført etter prinsippene i staten, I-D-F: Informasjon, drøfting og forhandling. Men på forhandlingsdelen er det litt å gå på i den nye avtalen med kirka.

– Fagforbundet mener kirka kunne hatt nytte av å legge mer vekt på forhandlingsbiten, og ikke nøye seg med drøfting, mener Arnesen.

ELLISIV SOLSKINNNSBAKK

FOTO: JAN LILLEHAMRE

En pensjon å leve av: Enkelte yrkesgrupper er mer utsatte enn andre og må forlate arbeidslivet tidlig. De skal også ha en skikkelig offentlig pensjon. Nedre Romerike brannvesen

Må ikke skape pensjonstapere

– Det må ikke bli slik at de som må gå av tidlig, blir framtidas store pensjonstapere, sa Mette Nord i en kommentar til en ny rapport om framtidas pensjonsordninger.

Det er FAFO som har laget rapporten på oppdrag fra NTL. Spørsmålet som blir belyst er hvem som kommer godt ut av det og hvem som taper på en ny offentlig tjenstepensjon, slik den ble foreslått i fjor.

Hvem taper og hvem vinner

Rapporten gir gode beskrivelser av konsekvensene for ulike grupper av NTLS medlemmer, ved rene sammenligninger av nytt og gammelt system. Den viser at det oppstår både vinnere og tapere ved overgangen til et nytt system. Rapporten viser at vinnerne vil bli de som greier å stå lenge i jobb, mens de som må forlate arbeidslivet tidlig ligger an til å bli taperne. Forfatterne av rapporten «*Den kompliserte omleggingen*» skriver: «Prisen for å gå av tidlig er høy i en påslagsmodell, mens gevinsten ved å stå lenger i arbeid er stor».

Nytt system må ikke skape store tap

– Mitt svar er selvsagt at vi ikke kan akseptere at de som må gå av med pensjon

tidlig blir de store taperne. Vi må derfor finne gode løsninger for alle som jobber i offentlig sektor. I Fagforbundet er vi minst like opptatt som NTL av hvilke utslag en ny ordning vil gi. Og selv om det er fint at det er vinnere med et nytt system, er vi mest opptatt av et nytt system ikke må skape store tap for enkeltgrupper. I et forbund med mellom 70 og 80 prosent kvinner, er det naturlig at de kjønns- og likestillingsmessige konsekvensene blir tydelige, sier Mette Nord.

Fagforbundet legger til grunn at en ny pensjonsordning i offentlig sektor fortsatt skal være både kjønnsnøytral og livsvarig.

Vil ikke forhandle

I slutten av 2015 la Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) fram en modell for hvordan de tenker seg framtidas offentlige tjenstepensjon. Modellen blir kalt påslagsmodellen. Det er dypest sett en innskuddspensjon, men har klare fordelel sammenliknet andre modeller. Den

gir lik premie og lik pensjon for kvinner og menn, den er livsvarig og verdien av sparingen blir regulert i forhold til folketrygdens grunnbeløp. Forslaget fra ASD fikk en forholdsvis god mottakelse, men arbeidet stoppet opp da påtroppende arbeidsminister Anniken Hauglie erklærte at hun ikke ville drøfte pensjon i forbindelse med tariffoppgjørene. Det er denne modellen som nå er vurdert.

Vet ikke veien videre

– Det jobbes videre i departementet, men det har ikke kommet noen politiske signaler om veien videre. Vi er klare for å jobbe fram mot reelle forhandlinger, men har klare forventninger og krav knyttet til løsningen. Offentlig ansatte har hatt en god pensjonsordning, og det forutsetter vi at de også skal ha i framtida, sier Mette Nord.

GEIRMUND JØR

Tid for seksjonsdebatt

– Kjør debatt, er budskapet fra de fire politikertoppene i seksjonene i Fagforbundet.

I januar sendte seksjonene ut debathefter med forslag til hovedlinjer for seksjonsarbeidet i perioden 2017-2021. Disse skal vedtas på de respektive landskonferansene 14. til 16. november. For seksjonene er de fjerde ordinære landskonferansene et høydepunkt.

Alle blir hørt

Debattheftet er ment å skape debatt og engasjement. Prosessen bør starte i fagforeningene. De sender egne forslag til seksjonsstyret i fylket, som så behandler forslagene, og sender sine vedtak til seksjonsstyret nasjonalt.

– Hovedlinjene som vedtas på landskonferansen vil ha betydning for arbeidet i alle seksjonene. Det er viktig at medlemmene i fagforeningene kjenner seg igjen i det styringsdokumentet som vedtas, sier seksjonstoppene Mette Henriksen Aas (SKKO), Britt Silseth (SKA), Stein Guldbrandsen (SST) og Raymond Turøy (SHS).

Forslagsfristen er 20. april 2017.

Ulike roller

I Fagforbundet er det en klar arbeidsdeling mellom hva landsmøtet og hva landskonferansene skal behandle og vedta. Landsmøtet kan, som organisasjonens øverste organ, gjøre vedtak som

FOTO: GEIRMUND JØR

Kjør debatt: Seksjonslederne i Fagforbundet ønsker en bred debatt. Britt Silseth SKA, Mette Henriksen Aas SKKO, Stein Guldbrandsen SST og Raymond Turøy SHS.

omfatter hele organisasjonens arbeidsfelt. Landskonferansene har ansvar for å behandle det som angår yrkene og yrkesutviklingen.

Det er viktig at forslag som fremmes ligger innenfor den enkelte seksjons ansvarsområde. Seksjonens retningslinjer må være i tråd med Fagforbundets prinsip- og handlingsprogram.

Et rammeverk

Hovedlinjene som landskonferansene vedtar for perioden 2017-2021 brukes av det nasjonale seksjonsstyret fra år til år.

Debatten på landskonferansen blir toneangivende både for seksjonsarbeidet generelt, og for de enkelte yrkene. Det er derfor viktig at debatten ikke bare berører generelle utviklingstrekk, men også enkeltområder. Dette kan være knytta til innholdet i yrket, utdanningsløpet eller rammevilkårene rundt enkeltyrker.

– Det er et mål at debatten tar opp i seg endringer i arbeidslivet både i kommende periode og på lengre sikt, understreker seksjonslederne.

RANDI TEVIK

Er det positivt eller negativt for CV'en at det står at du har vært tillitsvalgt?
Tror du enkelte arbeidsgivere kan bli skremt?

Sara Bell, leder
Fagforbundet
Bergen

En god leder som er trygg på egen rolle, vil se muligheter i en arbeidstaker med kunnskap om arbeidslivets spilleregler og den særegne kompetansen vi får som tillitsvalgte – og som vi kun lærer gjennom vervet. I en sektor med lav organisasjonsgrad, eller for en utrygg leder, vil dette være framstå som mer problematisk.

Edvin Helland,
nestleder
Fagforbundet
Trondheim

Positivt. De får en arbeidstaker som er engasjert i arbeidsplassen, tjenestene og som vil bedre produktiviteten. Det kan være forskjell på store og små bedrifter, men i 2017 skal vel ikke en arbeidsgiver bli skremt av det, i alle fall. Er det vanskelig å få folk til tilitsverv, så er jo det et godt argument at dette ser bra ut på CV'en.

Øystein Hansen,
nesteleder
Fagforbundet
Finnmark

Det er et tveegget sverd. I noen private bedrifter er jo folk hemmelig organiserte, mens i andre bedrifter innehar den tillitsvalgte akkurat den kompetansen arbeidsgiver trenger. Jeg vet jo om tillitsvalgte som er etterspurte som personalfolk i bedrifter og kommuner. De får jo ansatte som kan avtaleverket.

Gudrun Helene
V. Benestad, leder
Fagforbundet
Kristiansand

I kommunal sektor er det en god ting å ha på CV'en. De er nok mer skeptiske i privat sektor. Der vil de ikke at folk er organiserte engang. Det var faktisk ei som sa ja til å bli tillitsvalgt her, og sa at det blir jo fint å ha på CV'en. Tror arbeidsgiver ser tillitsvalgte som gode konfliktløsere, for eksempel.

Spar regnskogen

Får du OSS e-post-nyhetsbrev, kan du reservere deg mot å få papirutgaven. Fyll ut medlemsnummer og navn for bare å få nyhetsbrev på epost og lese OSS på nett: <http://oss.fagforbundet.no/om>

Fagforbundet har hatt kontakt med Impact, vårt irske søsterforbund siden 1997. Organisasjonene har mange av de samme utfordringene. Men det er klart at Irland har hatt det tøffere siden finanskrisa slo til med et brak i 2008.

Erfaringsutveksling: Sheila Nunan, generalsekretær i den irske lærerorganisasjonen, Mette Nord og Alex White, tidligere parlamentsmedlem og energiminister fra Labour utvekslet erfaringer på godt og vondt.

Inspirasjon og erfaring

Med ujevne mellomrom reiser Fagforbundets forbundsstyre på studietur – årets reise gikk til Dublin i Irland.

– Gjennom internasjonalt samarbeid lærer vi av hverandre, sier Mette Nord, etter studieturen i januar.

Hun ser at det som skjer i Irland, er det samme som skjer i de andre landene som ble rammet av finanskrisa.

– Det er innbyggerne som må betale prisen for uklok politikk. Det sosiale sikkerhetsnettet har raknet, folk har mistet både bolig og jobb. Situasjonen er rimelig bekymringsfull, selv om mange hevder at det går bedre nå, sier Mette Nord.

Politikk i sentrum

Innledere fra irsk LO og IMPACT, fra Labour og fra den norske ambassaden ga en utfyllende beskrivelse av dagens irske samfunn. Forbundsstyret var opptatt av å få

vite hvordan fagbevegelsen har klart seg gjennom krisa, og hvordan IMPACT har klart å ivareta medlemmene sine.

I diskusjonene med søsterforbundet, var det særlig vervestrategier, tariffarbeid og den politiske situasjonen som sto i sentrum.

Krisa ga flere medlemmer

– I 2016 vervet IMPACT flere enn før. Det er godt å høre at forbundet igjen har begynt å vokse og hente seg inn igjen etter krisa, sier Mette Nord.

Veksten skyldes blant annet at de har konsentrert kreftene om for eksempel skolesektoren.

Forbundslederen sier at Fagforbundet vil holde kontakten og fortsette å utveksle erfaringer og strategier.

Det er blant annet avtalt møter mellom Seksjon kirke, kultur og oppvekst og IMPACTs medarbeidere som jobber med de samme yrkesgruppene.

tone zander

God steming: Tid til en pause i programmet og en god latter. Her er forbundsstyremedlemmene Ralf Einar Johannessen (t.h.) og Svens Morten Voldsrud, fylkesledere i Sogn og Fjordane og Oppland.

Den nære politiske historien:

Sosialt partnerskap, tigerøkonomi og kollaps

På slutten av 1980-tallet skjøt den økonomiske veksten til himmels. En av årsakene var partssamarbeidet Social Partnership (SP) hvor også fagbevegelsen var med. I disse åra ble Irland kalt The Shining Light of Europe og økonomien ble omtalt som The Celtic Tiger. Mange internasjonale selskap flyttet til Irland. Den økonomiske veksten fikk en bråstopp med finanskrisa i 2008, som rammet Irland hardt. Før krisa hadde landet så godt som full sysselsetting.

Lønningene falt, arbeidsløsheten vokste og boligprisene, som hadde steget enormt, sank som en stein. I 2010 var arbeidsløsheten på 15 prosent, og nesten dobbelt så høy for ungdom.

Stor gjeld til EU og IMF

Etter 2008 lånte Irland masse penger fra Det internasjonale pengefondet (IMF) og EU for å komme på fote, og har i dag gjeld på flere milliarder euro. For å få disse krediselånene måtte Irland foreta store kutt og innstramminger i de nasjonale budsjettene, og den irske befolkningen måtte tåle lønnsnedgang og kutt i pensjons- og vel-

ferdsordninger. Mange klarte ikke boliglånene og måtte gå fra husene sine. Målt etter irsk standard regner man med at om lag 700 000 irer lever i fattigdom. Av disse har 120 000 økonomiske problemer selv om de har jobber. Andelen bostedsløse i hovedstaden Dublin er stor, og mange unge mennesker utvandrer for å få jobb.

På bedringens vei

Irene mener de nå er på bedringens vei, men at de langt fra er friske. Siden 2013 kunne landet klare seg uten nye lån fra EU og IMF og framtida ser lysere ut. Med en lav selskapsskatt på 12,5 prosent, tiltrekker Irland seg store internasjonale selskap som Google, Facebook og Apple. Disse selskapene skaper jobber, men fordi det finnes smutthull i lovgivningen, betaler de null skatt. Og den irske staten lar det skje fordi de er redd for at selskapene skal trekke seg ut og arbeidsplassene bli borte. Disse selskapene er med på å trekke arbeidsløsheten nedover, og i januar 2017, er arbeidsløsheten oppgitt til å være rett i underkant av åtte prosent.

Impact bekrefter at det går bedre nå, men at det er store forskjeller og mange som har store problemer med å få lønna til å strekke til. Både lønninger og pensjon er fortsatt lave. Det er stor boligmangel og de boligene som finnes er veldig dyre.

De politiske partiene

De to største partiene heter Fianna Fail og Fine Gael. Disse partiene har sammen hatt regjeringsflertall i mange år. Det har vært flerpartikoalisjoner hvor Labour også har vært med.

I de tøffe tidene etter 2008 var Labour med på å kutte i velferdstjenestene, lønningene i offentlig sektor, de var med på å innføre vannavgift og eiendomsskatt. Særlig vannavgiften var til stor skade for partiet som mistet støtten fra fagbevegelsen og andre viktige grupper ved valget i 2016. Da fikk de kun 6,6 prosent av stemmene.

tone zander

Fakta om Impact og irsk fagbevegelse

- Impact er det største forbundet for offentlig ansatte i Irland.
- Ca 55 000 medlemmer.
 - Medlemmene arbeider i helse, utdanning, kommuner og lokale myndigheter, statsforvaltningen og frivillig sektor.
 - Mange fagforbund, mer enn 40 organisasjoner og halvparten av disse organiserer ansatte i offentlig sektor.
 - Organisasjonsgrad: 70 prosent i offentlig sektor, mye høyere enn i privat.
 - Irsk LO (ICTU) – det finnes kun en hovedorganisasjon i Irland, ulikt mange andre land.
 - Antall medlemmer i ICTU: cirka 830 000.

Lærerikt: Christina Beck Jørgensen og Mats Monsen, leder og nestleder i Fagforbundets ungdomsutvalg lærte mye på studieturen til Irland.

Unge uten arbeid

– Irene er i en veldig vanskelig situasjon og de unge har det verst, sier leder av ungdomsutvalget, Christina Beck Jørgensen.

Forbundsstyret besøkte nyligdet irske søsterforbundet, IMPACT, hvor de blant annet fikk en grundig innføring i irsk politikk og arbeidsliv.

Selv om innleiderne vektla at det har begynt å gå bedre i Irland de siste to, tre årene, var det ikke vanskelig å skjønne at arbeidsløshet og fattigdom fortsatt preger hverdagen for mange. Noe Christina fikk konstatert på morgenturene sine i Dublins gater.

– Det var så mange bostedsløse og uteliggere. Langs elva som går gjennom byen og i nesten alle inngangspartiene til butikkene hvor det var mulighet for å få tak over hodet, lå det hjemløse. Det var utrolig trist å se, sier Christina.

Betaler sjøl

Selv om arbeidsløsheten går ned, også blant de unge, er den fortsatt på

rundt 15 prosent, og mange unge velger å reise til andre land for å få arbeid. Landet mister kompetanse som de har bruk for, og mange unge blir desillusjonerte over et land som ikke klarer å tilby sine ungdommer arbeid og et verdig liv.

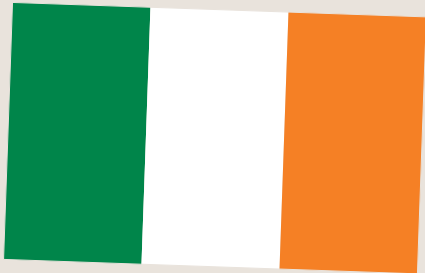
Christina, som selv er helsefagarbeider, er opprørt på læringenenes vegne. I Irland er det nemlig slik at alle lærlingene må betale for å få læreplass, noe som etter Christinas oppfatning vil føre til å øke klasseskillene.

– De som har foreldre med god råd, kan kjøpe seg læreplass og de som ikke har det, får verken læreplass eller fullført fagutdanninga si. Hadde det vært slik i Norge, ville vi fått enda flere drop-outs fra videregående skole.

tone zander

Om republikken Irland

- Ca 4, 730 millioner innbyggere
- Medlem av EU
- Hovedstad: Dublin, med cika 1,3 millioner innbyggere

Helsescreening = amerikanisert ledelse?

Screening er en tilsynelatende velmenende kartlegging av den enkelte medarbeiders helse og livsstil, som igjen skal bidra til redusert sykefravær.

Helsescreening av ansatte er på vei inn både i private og offentlige bedrifter. AMLs paragraf 1-1 om helsefremmede arbeidsplasser, brukes som argument for dette. Arbeidsgiver kan kjøpe denne tjenesten fra et eksternt firma, som utfører testene. Firmaet kartlegger selvrapportert helse- og livsstilsvaner. Det kan være fysisk aktivitet, kosthold, søvn, alkoholvaner, røyking, hodepine, stress og stressmestring, muskel- og skjelettplager, samt motivasjon for helsefremmende tiltak på jobben. De måler også blodtrykk, kolesterol, hemoglobin, blodsukker, kroppsvekt, fettprosent, livvidde, visceralt fett og BMI.

Frivillig og anonymt

Til slutt får alle en rådgivende samtale med gjennomgang av egen helse- og

livsstilsprofil og råd om livsstilsendring. Dette er frivillig. Arbeidsgiver får ikke tilgang til resultatene for den enkelte ansatte, men en samlerapport med resultatene fra hver enhet. Det vises til gode resultater som lavere sykefravær og bedre helse hos dem som har gjennomført dette. I tillegg er både sunt kosthold, trening og vektreduksjon ikke skadelig. Så hvorfor ikke?

Hva er privat?

Hvor langt kan og skal arbeidsgiver gå inn i privatlivet til en medarbeider og indirekte stille krav til en livsstilsendring for å redusere sykefraværet? Er ikke dette egentlig en ansvarsfraskrivelse fra arbeidsmiljølovens krav om en meningsfylt arbeidssituasjon som skal gi full trygghet mot fysiske og psykiske

skadevirkninger? Viktig her er beman-ning, trivsel, utstyr, faglig utvikling, meningsfylt arbeid og medvirkning. Arbeidslivet er med årene blitt mer individualisert. Denne type tiltak er kanskje med på å forsterke dette? Tillitsvalgte og verneombudets mulighet til medvirkning svekkes og maktbalansen mellom partene blir skjevare.

Stillilngsvern?

Et annet spørsmål er om dette er med på å svekke stillingsvernet. For hvordan påvirker dette arbeidsgivers evne til å likebehandle når leder vet hvem som er med i prosjektet, hvem som ikke deltar, og vet hvem som går ned i vekt eller ikke. I tillegg gis det et personlig ansvar til en enkelte om å holde seg frisk. I henhold til § 3-1 i AML er det krav om å kart-

For egen regi: Fagforbundet er en drivkraft i antipratiseringensarbeidet.

Drift i egenregi

Det går en rekommunaliseringsbølge over kommune-Norge. Det skal Fagforbundet være stolt over.

Fagforbundet mener grunnleggende velferdstjenester skal finansieres og driftes av det offentlige, eventuelt i samarbeid med ideelle organisasjoner. I mange år har høyrekreftene presset på for å konkurranseutsette offentlige tjenester, særlig i de største byene, som Oslo og Bergen.

Spesielt sykehjem, hjemmebaserte tjenester, renhold og renovasjon utsettes for dette. I tillegg har barnehager, barnevern og rus/psykiatriomsorgen et betydelig privat innslag. Erfaringer fra Sverige og Norge viser at de ideelle aktørene blir presset ut og at store kommersielle selskaper overtar, ofte med adresse i skatteparadiser.

Kommunevalget i 2015 gav nye muligheter, siden de rødgrønne overtok styringen i mange av de største byene. Rekommunalisering har kommet på dagsorden. Fagforbundet har vært en viktig pådriver for dette.

Sykehjem tilbake til kommunen

Det rød-grønne byrådet i Oslo har vedtatt at alle konkurranseutsatte sykehjem i kommunen skal drives av kommunen selv eller ideelle aktører. Dette skjer etter hvert som kontraktene går ut. Det første sykehjemmet som har blitt tatt tilbake er Madserudhjemmet. Kommunen har også sagt opp avtalen med bemanningsbyrået Orange Helse. Det samme har skjedd i Bergen. Odinsveien sykehjem og Søreide sykehjem er tatt tilbake til

kommunen etter kontraktsutløp. Bergen kommune har også sagt opp avtalen med Orange Helse. På Søreide sykehjem sa NHO at drifta var billigere så lenge det var privat. Etter åtte måneder er fasiten klar. Odinsvei har gått i balanse, mens Søreide har brukt 4,7 millioner kroner mindre enn venta.

Fem Toten-kommuner har også sagt opp avtalen med Orange Helse. Det samme har Helse Midt-Norge, Helse Nord og Helse Sør-Øst gjort.

ISS ut

Stord kommune har sagt opp avtalen med ISS. Tromsø kommune avlyste en kontraktsinngåelse med ISS, og Bodø kommune har vedtatt å ta tilbake renholdstjenesten når kontrakten går ut.

Fredrikstad kommune har rekommunalisert vektertjenesten. Dette var økonomisk motivert. Tjenesten vil bli billigere og muligheten til fleksibilitet øker betydelig.

Kommunale foretak oppløst

Stord kommune har oppløst to kommunale selskaper, Stord kommunal eide-dom KF og Stord vatn og avlaup KF, og tatt dem inn i ordinær kommunal drift. Det samme har Sørums kommunen gjort. De har oppløst to kommunale selskap, Byggeteknikk KF og Boligselskap KF, og tatt dem inn i ordinær drift.

omstillingenheten

legge mulige farer og problemer med arbeidsmiljøet og på bakgrunn av dette iverksette tiltak for å redusere risikoen sammen med verneombud og tillitsvalgte. Var det da helsescreening man tenkte på?

Helsescreening er sikkert et godt tiltak for de som allerede har et velfungerende og trygt arbeidsmiljø, men spørsmålet er om dette tiltaket alene vil gi en helsefremmende arbeidsplass. Men i et større perspektiv kan dette være med på å forsterke snikinnføringen av amerikansk lederstil og hard HR.

utvalg for arbeidsmiljøaktivitet

PERSPEKTIV

ILLUSTRASJON: BÅRD SKARRA

FOTO: KARI-SOFIE JENSEN

HELENE BANK,
Spesialrådgiver i For
Velferdsstaten

KOMMENTAREN

Profittfri velferd – ta tilbake renovasjonen i Oslo

Skikkelig renovasjon i Oslo vil koste mer enn Høyre hadde budsjettet med etter jukseprisen de godtok fra Veireno AS. Det koster å rydde opp etter høyrebyrådet. Med erfaringer fra byer som driver renovasjon i egenregi er svaret enkelt – offentlig egenregi.

Kontrakten med Veireno må avvikles. Fire måneders søppelkaos og lovbrudd er nok til at kontrakten kan avvikles. Dette kan sammenlignes med det som skjedde under Adecco-skandalen i 2011.

Oslo kommune har satt inn eget mannskap og godtatt at kontrakten ikke oppfylles og at arbeidsmiljøloven brytes, ved å la Veireno fortsette å bryte flere lover og ikke hente søppel etter avtale. Dermed bryter kommunen antakelig også anskaffelsesreglene, ved å gi Veireno bedre betingelser, enn det de andre selskapene konkurrerte på.

Veireno har fått noen bøter – men Oslo kommune har kjent til brudd siden oktober. I kontrakten står det at slikt kan bøtelegges med opptil 40 000 per brudd. Hvis vi bare regner lovbruddene – og ikke manglende henting – og velger den strengeste håndheving for lovbruddene, bør Jonny Enger bøtelegges for minst 18 millioner kroner. I tillegg bør det komme bøter for kontraktsbruddene.

Noe av det siste høyrebyrådet i Oslo gjorde før de måtte overlate klubba til et rødgrønt styre, var å signere kontrakten med Veireno på 420 millioner kroner. Hele 129 millioner kroner lavere enn anbudene fra RenoNorden og 81 millioner kroner lavere enn Norsk Gjenvinning. Med så stor forskjell hadde Høyrebyrådet plikt til å vurdere om det var et realistisk bud eller underbud. Det har også vist seg at renovasjons-etaten frarådet høyrebyrådet å gi Veireno monopol.

Det skal nemlig ikke mer enn et nettsøk til, for å skjønne at Veireno har underbudt og drevet lovbrudd med søppelhenting tidligere. I 2015 fikk Veireno ansvar for søppelhenting i ti kommuner i Vestfold. Det samme skjedde. Søppelkaos. I Vestfold skulle antall renovatører gå fra 48 til 33 – og jobbe 30 prosent hardere. I Oslo skal antall renovatører gå ned fra 130 til 100 – og jobbe 20 prosent hardere og lengre dager. Time-lønna går drastisk ned i tillegg.

Eier av Veireno, Jonny Enger ble i 2008 framhevet som gründer, som i utgangspunktet var en ungdom som bare ville kjøre lastebil. Han var ikke så opptatt av å tjene penger, mest av hestekrefter. «...det er viktig å ta vare på folk og la dem føle at de betyr noe for driften totalt sett» ifølge portrettet i Økonomisk rapport (13.3.2008). Det var den gang.

For mannen som bare var opptatt av hestekrefter og ikke penger har nå et selskap med en driftsmargin på nesten 23 prosent i 2014. Mange ganger mer lønnsom enn petroleumsnæringen. Han tok ut åtte millioner i utbytte bare i 2015, mens søppelkaoset herjet i Vestfold, med underbetalte og overarbeidete renovatører med overlessede biler.

Som en kuriositet, for første gang er ulempene i Oslo ganske likt fordelt mellom øst og vest. Og selv byråd Raymond Johansen har hatt uavhentet søppel. Det skal Jonny Enger fra Enebakk ha.

Men nå må vi ta renovasjonen tilbake i kommunal egenregi. Spare helse, spare folk, spare veiene og lufta, følge loven og ha styring, og stanse velferdsprofitt.

oss dommen har falt

Bjørnar får kjempeerstatning og jobben tilbake

Bjørnar Bruer vant en knusende seier i avskjedigelsessaken mot Finnmark fylkeskommune, og ble tilkjent 1,1 million i erstatning.

Bruer har vært ansatt ved elevboligene tilknyttet Alta videregående skole siden 1984, med en lederstilling siden 1998. I 2012 vedtok fylkeskommunen å redusere antall elevhybler i fylket. Samtidig skulle det etableres nye og endrede turnuser som skulle gi færre ansatte og mindre økonomiske tillegg.

Bruer var en av dem som frontet mot-

standen mot dette. Gnisninger ble til samarbeidsproblemer, og etter hvert til en konflikt mellom ham og både skolens ledelse og fylkeskommunen.

– Illojalitet og utilbørlig adferd

I oktober 2014 fikk Bjørnar Bruer skriftlig advarsel fra arbeidsgiver begrunnet med manglende samarbeid, ordrenekt, illojalitet og utilbørlig atferd. Tre måneder senere fikk han forhåndsvarsel om oppsigelse. Han ble samtidig varslet om at fylkeskommunen ville anmelde ham for økonomisk utroskap.

Anmeldelsen ble etterpå lagt til grunn for å endre oppsigelsen til avskjed, det vil si at Bruer måtte slutte på dagen og mistet retten til å stå i stillingen til saken hans var avgjort.

Anmeldt fem ganger

Hele fem ganger i 2015 ble Bruer politianmeldt av sin tidligere arbeidsgiver: Ifølge

fylkeskommunen hadde han blant annet gitt sønnen sin, som var tilkallingsvikar, økonomiske fordeler.

Han ble videre anmeldt for å ha arbeidet hos en annen arbeidsgiver i tillegg til fylkeskommunen, for å ha stjålet hvitevarer, og for å ha levert inn uriktige timelister.

Bruer og hans prosessfullmektig i både tingrettsforhandlingene og lagmannsrettforhandlingene, forbundsadvokat Eirin Halvorsen Lillehof i Fagforbundet, mente disse forholdene var oppkonstruerte. Alle anmeldelsene ble også etter hvert henlagt. I februar 2015 gikk Bruer til sak mot Finnmark fylkeskommune.

Full seier i to rettssaker

Da saken gikk for tingretten i februar i fjor, fikk fylkeskommunen skarp kritikk for behandlingen av Bjørnar Bruer. Oppsigelsen ble kjent ugyldig, og han ble tilkjent en erstatning på drøyt 655.000 kroner. Retten

vektla blant annet at arbeidsgiver har ført en aggressiv prosess mot Bruer, ifølge dommen.

– Det har vært brukt veldig harde ord mot medlemmet og det har kommet fram grunnløse beskyldninger. Dette berettiget en uvanlig høy erstatning i arbeidsrettssaken, sa Fagforbundets advokat Eirin Halvorsen Lillehof.

Dommen ble anket av fylkeskommunen, men Hålogaland lagmannsrett opprettholdt at oppsigelsen skal kjennes ugyldig. I tillegg er Bruer tilkjent en erstatning på 1,1 million kroner.

– Det er godt å se at lagmannsretten bekreftet tingrettens avgjørelse og slo like tydelig fast at slike typer prosesser som Bjørnar Bruer har vært utsatt for er noe vi ikke skal ha i arbeidslivet, sier forbundsadvokat Eirin Halvorsen Lillehof.

NYHET

Fagforbundet og 6-timersdagen

En av diskusjonene som kommer på LO-kongressen 8.-12. mai i år, vil være spørsmålet om 6-timersdag.

Fagforbundet har sendt inn følgende forslag til LOs handlingsplan: «Når det gjelder arbeidstidsreformer og arbeidstid, for eksempel 6-timers dag, vil LO legge en plan for hvordan slike reformer kan innføres. Planen må ha et helhetlig perspektiv og bygge på erfaringer LO har fra nasjonale og internasjonale forsøk».

En arbeidstidsreduksjon med full lønnskompensasjon er en reform som setter livskvalitet foran forbrukervekst. En arbeidstidsreduksjon vil være solidarisk og bidra til at flere som i dag står utenfor arbeidslivet vil kunne få en mulighet til å bidra.

En annen utfordring mange i dag sliter med er muligheten for full stilling. En arbeidstidsreduksjon kan være ett av tiltakene for flere hele stillinger.

– For å nå målet om sekstimersdag, så kan vi ikke ta alt i et jafs. Det bør skje over tid. Vi som arbeidstakere må være med på spleiselaget. Fagforbundet mener en arbeidstidsreduksjon må gjelde både privat og offentlig sektor, sier Mette Nord.

Fagforbundet Nordkapp: Medlemsrekord

Ved utgangen av 2016 passerte Fagforbundet 355 000 medlemmer i Norge. Det betyr at forbundet vokser med over 20 medlemmer i døgnet. Fagforbundet Nordkapp har blant flere bidratt til veksten og satte i 2016 ny medlemsrekord med 357 medlemmer. Foreningen har som mål å rekruttere alle nyansette som medlem. Hele 70 medlemmer deltok også på årsmøtet, melder Radio Nordkapp på sine hjemmesider.

Sjukeheim i pluss når kommunen overtok

Byrådspartia Arbeidarpartiet, Venstre og KrF i Bergen ville ikkje lenger ha kommersielle aktører i eldreomsorga, og tok over drifta av to sjukeheimar i fjor.

Høgresida og NHO Service meinte det ville kosta kommunen opp mot 11 millionar kroner i 2016 for å ta over.

No visar rekneskapet noko heilt anna. Den eine sjukeheimen går i balanse, medan den andre har brukt 4,7 millionar mindre enn først venta.

Helsebyråden seier til NRK at ho er glad for at overskotet no går til kommunen, slik at pengane kan gå attende til eldreomsorga.

Barnehagedagen 2017:

Vi vil leke!

Nå er det mulig for barnehagene å bestille gratis materiell til Barnehagedagen 2017 – som går av stabelen 14. mars! Pakken består av arrangementsplakat (bokmål/nynorsk) og en tipsplakat som fylles ut av barnehagen.

Med slagordet «Vi vil leke!» vil årets barnehagedag vise hvordan leken ligger til grunn for det pedagogiske arbeidet. Lek, og det å ha venner å leke med er det barn selv sier er det viktigste for å trives.

Frist for å bestille er tirsdag 7. mars 2017.

Profittfri velferd

Dette er en håndbok for folkevalgte, fagorganiserte og alle andre som ønsker å prioritere fellesskapet foran profitt.

Å la kommersielle krefter drive offentlige tjenester har verken gitt bedre eller billigere tjenester. Derimot har det skapt flere millionærer. Det er fullt mulig å stenge døra for velferdsprofitører. Det er mange flere veier til målet om profittfri velferd. Mange steder har tillitsvalgte, ansatte og politikere allerede vunnet lokale kamper. Bli med til blant annet Tromsø, Oslo, Bergen, Moss og Trondheim og se hva de har fått til der.

Det blir også mulig å laste ned plakatene på samisk: fagforbundet.no/tema/barnehagedagen/

Solidaritet til bosniske kamerater

Fagforbundet Kristiansand bevilget 10 000 kroner på årsmøtet til gjenoppbyggingen av et fagforeningshus i Bosnia.

En av Fagforbundet Kristiansands plasstillitsvalgte er tidligere journalist fra Bosnia. Han ønsket at kollegene i Fagforbundet skulle oppleve Bosnia etter krigen (krig fra 1992-1995). Av i alt 140 tillitsvalgte ble 70 med til Mostar i 2016.

Der møtte de blant annet bosnisk fagforening, som fortalte om en vanskelig etterkrigstid i et land med korrupsjon og maktmisbruk. Fagforeninga var uten lokaler etter en brann.

Fagforbundet Kristiansand bidrar til nytt fagforeningshus i Mostar gjennom å bevilge penger på årsmøtet sitt i 2017.

oss faglig kokebok

Nyttige verktøy på Dine sider

På Dine sider på fagforbundet.no er det lett å logge seg inn. Der er det mange nyttige verktøy for tillitsvalgte.

Vi ønsker at det skal være så enkelt som mulig å komme i gang, derfor har vi gjort det enklere å logge på Dine sider.

Hvis du har glemt passord kan du nå logge inn med en engangskode på SMS, såfremt vi har mobilnummeret ditt.

Viktig side for alle

Oppfordre medlemmene til å logge seg inn, og be dem først og fremst å sjekke at personopplysningene stemmer. Hvis det er noe galt med personopplysningene eller man har byttet arbeidsplass eller bosted kan man enkelt rette dette selv.

Distribusjonsverktøyet for tillitsvalgte

Bruk gjerne distribusjonsverktøyet, altså e-post eller sms, til å få kontakt med medlemmene. Det er billigere enn brev, og du kan melde alle som er registrert med mobil eller e-post. Hvem du kan sende til, avhenger av hvilket verv du har.

Husk at det koster penger

Per i dag koster hver tekstmelding 0,31 kroner pluss moms. En SMS er på 160 tegn. Du kan skrive lengre meldinger, men teksten blir da fakturert som flere meldinger.

Kostnadene blir fakturert det organisasjonsleddet som sender meldingen. Utsendinger gjort av plasstillitsvalgte blir fakturert fagforeninga.

Lag ditt eget materiell

Under knappen Tillitsvalgtmateriell kan du enkelt lage egne plakater og brosjyrer med Fagforbundets maler. Bruk forhåndsvisning til å se at resultatet blir slik du vil ha det, det er bare å rette til du blir fornøyd.

Gi tilbakemelding

Dine sider utvikles best ved at dere som brukere gir tilbakemeldinger til Fagforbundet sentralt. Er det noe dere savner? Finner dere feil? Synes dere det er vanskelig å finne fram?

Meld fra til oss på informasjonsavdelinga, og sammen kan ansatte og tillitsvalgte gjøre nettløsninga vår bedre og bedre.

MARIANNE BILLING

Fagforbundet siden sist

■ Fagforbundet i Andøy er misfornøyd med at kommunen har lyst ut 16 deltidsstillinger. – De bør vurdere om deltidsstillingene kan slås sammen slik at stillingsbrøkene blir høyere, sier Rita Nilssen, HTV Fagforbundet.

■ To og et halvt år etter at byggdrift ble eget fag står kandidatene i kø for å få avlagt fagprøve. Fagforbundet etterlyser kommuner som tar inn lærlinger.

■ Både LO-leder Gerd Kristiansen, Mette Nord og Fellesforbundets Arve Bakke har vært med på å lande et kompromiss om oljevirksomhet i nord på Arbeiderpartiets sentralstyremøte. Da kan det gå mot enighet i et vanskelig spørsmål også i LO.

■ Fagforbundets yrkesskadepris kan gis til den eller de som har pekt seg spesielt ut i forbindelse med brann-og redningstjenesten. Tildeling skjer under Brannkonferansen på Gardermoen 28.2.-2.3.

■ Det siste Høyre-byrådet gjorde før de tapte valget i Oslo var å privatisere søppeltømminga. Nå ser vi resultatet når «billigst mulig» er det viktigste!

■ Aldri før har så mange familier misbrukt au pair-ordningen som nå. Regjeringa svarer med å legge ned hjelpesenteret. Fagforbundet og LO tar til orde for å legge ned hele ordningen.

■ Det er EØS-opprør i lufta. Norges forhold til EU gjennom EØS-avtalen er tema for debatt både i LO og i regjeringspartiet Frp, som skal vedta nytt partiprogram til våren.

■ – Det kommer til å bli kamp til siste stemme på LO-kongressen om utmelding av EØS, sier Fellesforbundetstillitsvalgt og faglig leder i Nei til EU, Boye Ullmann.

■ Antall svensker som har søkt autorisasjon for å bli sykepleier i Norge er halvert på bare ett år. Svenskene løper ikke lenger over grensa for å jobbe i Norge.

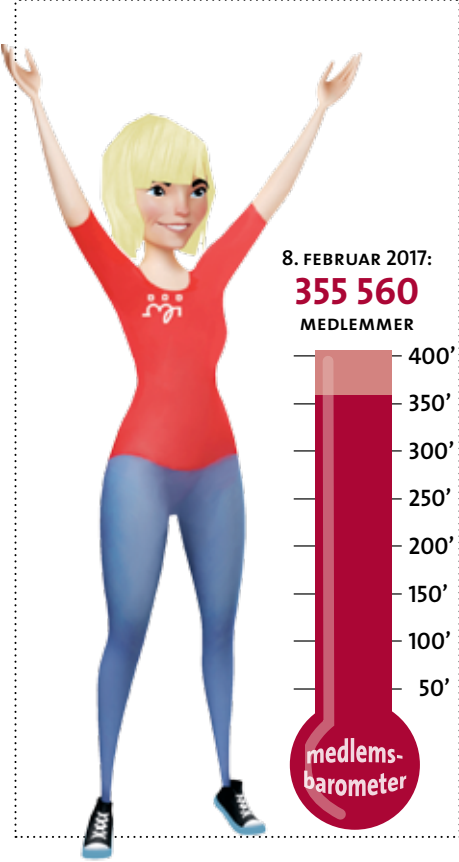
■ LO og NHO vil gjere studiar meir relevante for arbeidslivet, og vil at alle høgare utdanningar skal ha poenggjevande praksis.

■ Helseminister Bent Høie tror større kommuner vil gjøre det enklere å ansette i større stillinger.

– Hvis man skal reise lengre og ha et større geografisk område å organisere, blir det kortere tid hos pasientene.

– Man løser ett problem, men skaffer seg et par andre, sier Mette Nord.

■ Fagforbundet har i dag 355 560 medlemmer.

FAGFORBUNDET

UTGIVER: Fagforbundet
OSS PÅ NETT: oss.fagforbundet.no
ANSVARLIG REDAKTØR: tone.zander@fagforbundet.no
FAGREDAKTØR: kari-sofie.jenssen@fagforbundet.no
I REDAKSJONEN: randi.tevik@fagforbundet.no
marianne.billing@fagforbundet.no
ellisiv.solskinnsbakk@fagforbundet.no

kjetil.vevle@fagforbundet.no
geirmund.jor@fagforbundet.no
LAYOUT: berit.paulsen@fagforbundet.no
REDAKSJONEN AVSLUTTET: 10. februar 2017
OPPLAG: 20 000
TRYKK: Aktietrykkeriet
ISSN: 1891-2184

min hverdag
oss@fagforbundet.no

Takker for seg: Mari Sanden har vært Fagforbundet Oslos ubestridte leder i en kvinnealder. I april går hun av – og rydder kalenderen for å bli «mormor Mari».

FOTO: JAN TORE SKJELBEK

Mari Sanden

Fagforbundet Oslos leder brenner for byen sin. På fulltid. Det kommer hun til å fortsette å gjøre. Hun skal bare omdisponere tiden sin noe. Barnebarnet Loukas skal få treffe mormor oftere, og Fagforbundet Oslo må snart klare seg på egenhånd. Avskjedstalen til de tillitsvalgte i Oslo kommer på fylkesmøtet i slutten av mars, og 1. april går hun av som leder.

Begynnelsen

Alt begynner et sted. Den stolte aktiviteten kom fra Otta til Dikemark sykehus i Asker 1971 og fikk sitt første tillitsverv ti år senere.

Nå er en epoke over for Fagforbundet i hovedstaden. En epoke er også over for Mari Sanden. Nå venter livet etter arbeidslivet.

Det har kommet noen påminnelser om at tiden er inne for å si takk for seg vedgår hun.

– Jeg vil at de gamle skal ha det bra, sier en drosjesjåfør til Mari Sanden.

Hun ser seg rundt i drosjen for å se hvem han tenker på.

– Jeg fant bare meg. Det er jeg som er

den gamle. Det var for to år siden. Ja, jeg blir pensjonist. Jeg avslutter en morsom og begivenhetsrik historie – og blir pensjonist. Det gleder jeg meg til.

Fagforeningslederen

Mari har utrettet mye som fagforeningsleder i Oslo. Vi skal ikke liste opp alle eksemplene, men hvis hun må velge, ønsker hun å snakke om en helt bestemt gruppe som har betydd mye for henne. Og hun har betydd mye for dem. Brannfolkene.

– De var noen skikkelig bråkmakere som var misfornøyd med alt. De hadde god grunn til å være misfornøyd. Yrkesgruppa hadde utrolig dårlige lønns- og avtalevilkår. De satset alt på å løse alt ved hvert tariffoppgjør. Det gikk ikke. Jeg overtalte dem til å ta tiden til hjelp, ett steg om gangen, forteller hun.

Det var imidlertid ikke kjærlighet ved første blick. Brannfolkene var en stolt yrkesgruppe, men de gikk etter hvert med på å få drahjelp fra foreninga og fra foreningslederen i Oslo.

– Litt etter litt fikk vi framforhandlet

gode vilkår, blant annet fikk vi gjort noe med natt- og søndagstilleggene. Oslo kommune ble gjort bevisst på at de ikke kunne styre unna yrkesgruppa som sørget for byens sikkerhet. De tok imot samtaler fra enslige og hentet ned katter fra trær. De er litt sære, men de er en flott gjeng, legger hun til.

Politikeren

Oslo-lederen vil mer enn gjerne snakke om dagens politiske situasjon. Et rødgrønt flertall i byen gir uante muligheter.

– Fagbevegelsen i Oslo skal være aktiv og i bevegelse. Vi skal skrubbe alt vi kan for å stå imot høyrepolitikken. Vi skal være så gode at vi får bli med og forme politikken framover. Da må vi jobbe på en annen måte enn da vi var i opposisjon, understreker hun.

Kampen mot privatisering har vært kampsak nummer én for fagforeningsfalken i hovedstaden. Hun minner om den pågående søppelsaken med Veireno.

– Oslo kommune har kommet opp i en forferdelig situasjonen. Jeg håper folk husker historien, at dette er prisen for 18

år med privatisering og at det Høyre-dominerte byrådet inngikk denne avtalen rett før de gikk av.

Mormor

Politikeren og fagforeningspersonen kommer klart fram i enhver samtale med Mari. Det blir ikke overraskende om mormor og pensjonisten Mari også kommer til å være politisk aktiv.

– Jeg kommer ikke til å bli samfunnsuinteressert etter dette. Det blir ikke Hotel Cæsar på meg. Jeg skal heller ikke bli dama i hornet på veggen, den syvende mor i forbundshuset, som blir omtalt som forhenværende eller tidligere leder.

Mari gruer seg ikke til å gi fra seg ansvaret.

– Min tid som leder er over. Det jeg ikke har fått gjort til nå, er det ingen grunn til å tenke på. Det er utrolig mange flinke og framtidsretta tillitsvalgte i Fagforbundet Oslo. De har holdt ut med Mari Sanden i alle disse årene, så da må de jo være gode, sier hun og ler.

JAN TORE SKJELBEK

oss nytt om navn | oss@fagforbundet.no

Fagforbundet Oslo:
IRENE HAAVE LARSEN startet som administrasjonssekretær i januar 2017.

LAURA LILL HAAVIK – foretakstillitsvalgt fikk Fagforbundets gullmerke med diplom for tillitsverv i Fagforbundet nesten 30 år sammehengende.

PÅL SKARSBAK tiltrådte som daglig leder i LO Kommune 1. januar i år. Han er også spesialrådgiver på tariff- og pensjonsspørsmål i Fagforbundet.

LINN ØKSTAD er ny seksjonskontakt for Seksjon Helse i Region Trøndelag, Fagforbundet Psykisk Helsevern St Olavs Hospital.

Sortland: Ny HTV i hundre prosent, **JUNE OVESEN** og **TRINE BERTHELTSEN** t.h. HTV i tjue prosent.

HANNE NÆSS, er nyansatt rådgiver i et års vikariat ved Kompetansesenteret for Nord-Norge.

PER KRISTIAN SUNDNES (65) ble pensjonist ved nyttår etter 13 år som forhandlingsleder og arbeidslivsdirektør i KS.

HELENE LUNDGÅRD (t.v.) i bilde er nyvalgt HTV for Ørskog Sykehjem, hun overtar vervet etter **SOLVOR VESTRE**.

ERIK JØRGENSEN er den nye lederen av Fagforbundet Tromsø, når den legendariske lederen **BJØRN WILLUMSEN** går av etter 20 år.

Ny HTV/ KS i Fagforbundet Notodden, **LISBETH GRØNBÆK**.